

49 שנתתי לך לשומר, ואמר לו השומר, השור מת. והוא - והאמת היא
 50 שלא מת השור, אלא שנשבר או נשקה או נגנב או אבד. או שטען
 51 נשבר, והוא שמת או נשקה או נגנב או אבד. או שטען נשקה,
 52 והוא שמת או נשבר או נגנב או אבד. או שטען נגנב, והוא שמת
 53 או נשבר או נשקה או אבד. או שטען אבד, והוא שמת או נשבר
 54 או נשקה או נגנב. ועל כל טענות שקר אלו אמר לו בעל השור
 55 משביעך אני שכך היה, ואמר השומר אמן, ולאחר מכן הודה
 56 שנשבע לשקר, פטור השומר מקרבן שבועה. כיון שאף אם היה
 57 מודה בזה שפטר את אירע לשור, היה נפטר מתשלומין, שהרי שומר
 58 חנם פטור בגניבה ואבידה באונס, ואין זו שבועת כפירת ממון.
 59 המשנה מבארת אופן נוסף ששומר ואין לו שטור מקרבן שבועה: אמר
 60 לשומר חנם, היכן שורי, ואמר לו השומר אני יודע מה אתה קח
 61 (ומדבר), שהרי לא נתת לי את שורך לשומר. והוא - והאמת היא,
 62 שהוא אכן קיבל את השור לשומר, אלא שהשור מת, או נשבר או
 63 נשקה או נגנב או אבד. אמר לו בעל השור משביעך אני שלא
 64 קיבלת את שורי לשמירה, ואמר השומר אמן, ולאחר מכן הודה
 65 שנשבע לשקר, פטור מקרבן. מאחר ואף אם היה מודה במה שאירע
 66 לשור, היה נפטר מתשלומין, שהרי שומר חנם פטור בגניבה ואבידה
 67 ובאונס, ואין זו שבועת כפירת ממון.
 68 המשנה עוברת לבאר כאלו אופנים שומר חנם חייב קרבן שבועה:
 69 אמר לשומר חנם, היכן שורי, ואמר לו אבד. אמר לו בעל השור
 70 משביעך אני שכך היה, ואמר השומר אמן. והעדים מעידים אותו
 71 שאכלו. משלם השומר לבעלים את הקרן - דמי השור. ואם השומר
 72 הודה מעצמו שאכלו, שלא באו עדים על כך, משלם קרן, וחומש -
 73 ומוסיף לו את דמי חמישית השור, וצריך להביא קרבן אשם. מאחר
 74 ולפי האמת הוא חייב לשלם, שהרי הוא עצמו אכלו, ואילו לפי
 75 טענתו שהשור אבד, היה נפטר מלשלם, הרי זו שבועת כפירת ממון,
 76 וחייב עליה קרבן.
 77 המשנה מבארת אופן נוסף ששומר חנם חייב קרבן שבועה: אמר
 78 לשומר חנם, היכן שורי, ואמר לו נגנב. אמר לו משביעך אני שכך
 79 היה, ואמר השומר אמן. והעדים מעידים אותו שנגנבו. משלם
 80 השומר תשלומי כפל, כדן טוען טענת גנב. ואם לא באו עדים, אלא
 81 השומר הודה מעצמו שגנבו, משלם קרן וחומש, וצריך להביא קרבן
 82 אשם. מאחר ולפי האמת הוא חייב לשלם, שהרי הוא עצמו גנבו,
 83 ואילו לפי טענתו שהשור נגנב, היה נפטר מלשלם, הרי זו שבועת
 84 כפירת ממון, וחייב עליה קרבן.
 85 המשנה מבארת את דינו של גנב ושאינו שומר: אמר לאחד פשוט,
 86 היכן שורי שנגנבה, והוא אומר, לא נגנבתי. והעדים מעידים אותו
 87 שגנבו, משלם תשלומי כפל. ואם טבח את השור וימכר - או מכרו,
 88 משלם תשלומי ארבעה וחמשה - אם היה זה שה, משלם דמי
 89 ארבעה כבשים לבעלים, ועל שור משלם חמשה.
 90 המשנה מבארת את דינו של גנב שהודה: גנב שראה עדים
 91 שפושטין - שמתקרבין ויבאין לבית דין להעיד עליו, וקדם
 92 הוא לבית דין ואמר אכן נגנבתי את השור, אכל לא טבחתי ולא
 93 מכרתי אותו. אינו משלם אלא קרן, ופטור מתשלומי כפל ותשלומי
 94 ארבעה וחמשה, שמודה בקנס פטור.
 95 המשנה מבארת כאלו אופנים אין השואל מתחייב קרבן שבועה:
 96 אמר בעל השור לשואל, היכן שורי שהשאלתי לך, ואמר לו
 97 השואל,

1 לבל מגלגלין - על כל מחויבי השבועה מגלגלים שבועות נוספות,
 2 חוץ משביר הנשבע שבעל הבית עדיין לא נתן לו את שכרו, שאין
 3 מגלגלין עליו שבועות נוספות, לפי שמעיקר הדין ראוי להאמינו ללא
 4 שבועה, כיון שבעל הבית טרוד בפועליו ואינו זוכר אם שילם
 5 לשכירו, והתבאר לעיל (מב) שתיקנו שבועה זו רק כדי להפיס את
 6 דעת בעל הבית, אך אין ראוי שמחמת כן יגלגלו על השכיר שבועות
 7 נוספות. רב הוסיף אומר, לבל אין בית דין מקילין, אלא מחמירים
 8 עליהם לגלגל עליהם שבועות, חוץ משביר, דמקילין, ואין מגלגלים
 9 עליו שבועות אחרות.
 10 מבררת הגמרא: מאי בינייהו - מה החילוק בין דברי רב הונא לדברי
 11 רב חסדא, הרי לדברי שניהם אין מגלגלים שבועה על שכיר. מבארת
 12 הגמרא: איכא בינייהו, לפתוח לו - לומר לתובע שיגלגל על
 13 הנתבע שבועות נוספות, רב הונא אמר לכל מגלגלין, והיינו
 14 שהדיינים עצמם אומרים לבעל דין שהוא יכול לגלגל על חבירו
 15 שבועות נוספות, ואילו רב חסדא שאמר לכל אין מקילין היינו שאם
 16 ביקש הבעל דין לגלגל על חבירו שבועה, מחייבים את הנתבע
 17 בשבועה זו ואין מקילין עליו לפוטרו ממנה. אך אין הדיינים עצמם
 18 אומרים לו לגלגל.
 19 שנינו במשנה: והשביעית משמטת כו' את השבועה: כלומר,
 20 המחויב שבועה לחבירו ועברה עליו שביעית, נפטר משבועתו.
 21 מבררת הגמרא: מנהני מילי, אמר רב גידל, אמר רב, דאמר קרא
 22 'וזה דבר השמטה' (דברים טו א), ומלשון 'דבר' יש לתלמוד שאפילו
 23 דיבור - שבועה, שאינה אלא דיבור, שביעית משמטת.

הדרן עלך כל הנשבעין

פרק שמיני - ארבעה שומרין

24
 25
 26 בתורה (שמות כב ו-ז) התבאר דינם של ארבעת השומרים. כפי
 27 שיתבאר להלן, יש אופנים שבהם שומר שנשבע לשקר, חייב קרבן
 28 שבועה. משנתנו מבארת את דין ארבעת השומרים, הן לענין חיוב
 29 תשלומים, והן לענין חיוב קרבן שבועה: ארבעה שומרין הן שנאמרו
 30 בתורה, שומר חנם - שאינו נוטל שכר על שמירתו. והשואל חפץ
 31 מחבירו, ואינו משלם לו על כך. נושא שקר - שומר שנטול שכר על
 32 שמירתו. והשוכר חפץ מחבירו בתשלום.
 33 המשנה מבארת תחילה את אופני החיוב והפטור של ארבעת
 34 השומרים, לענין תשלום: שומר חנם נשבע על הכל - על כל מה
 35 שאירע לבהמה, נשבע הוא שלא פשע בשמירתה, ונפטר בכך
 36 מלשלם. והשואל משלם את הכל - על כל מה שאירע לבהמה, חייב
 37 הוא לשלם. הנושא שקר וכן השוכר, נשבעין על השבועה - אם
 38 נשברה הבהמה, וכן על השבועה - אם נלקחה הבהמה בשבי, וכן
 39 על המטה - אם מתה הבהמה. על כל אלו נשבעים הם, ונפטרים
 40 מלשלם. ומשלמין את ההכרה ואת הגניבה - אם אבד החפץ או
 41 נגנב, חייבים הם לשלם.
 42 בתורה (ויקרא כב כה) מבואר, ששומר שטען טענת שקר כדי להיפטר
 43 מתשלום, ונשבע על כך, ולאחר מכן הודה שנשבע לשקר, מלבד דמי
 44 החפץ שחייב לשלם לבעל הפקדון, חייב גם לשלם לו חומש, וכן
 45 צריך להביא קרבן אשם על שנשבע לשקר. כפי שיתבאר להלן, אין
 46 חיוב קרבן זה אלא כאשר השומר פוטר את עצמו מתשלום ממון על
 47 ידי שבועתו. המשנה מבארת את האופנים בהם השומר חנם אינו
 48 מתחייב קרבן שבועה: אמר בעל השור לשומר חנם, היכן שורי

המשך ביאור למס' עבודה זרה ליום רביעי עמ' א

7 שהקב"ה זועם על עוונות הציבור, ולכן יכולים לעמוד לפניו.
 8 הגמרא ממשיכה בביאור הפסוק בתהלים: תגו רבגן, אל זועם ככל
 9 יום, וכמה זעמו של הקב"ה, רגע, וכמה הוא שיעור רגע, אחת
 10 מחמש ריבוא ושלושת אלפים ושמונה מאות וארבעים ושמונה
 11 משעתי, זו היא רגע, ואין כל פריה יכולה לכזיב ולדעת מתי היא
 12 אותה רגע, חוץ מבלעם הרשע, דכתיב ביה (במדבר כד טו)

1 סתירה נוספת בפסוקים בענין הנהגת הקב"ה: רב פפא רמי, בתיב
 2 (תהלים ז י) 'אל זועם ככל יום', ובתיב (מזמור קסא) 'לפני זעמו מי
 3 זעמו', וקשה, הרי הוא זועם בכל יום ומכל מקום אנו עומדים לפניו.
 4 מתרצת הגמרא: לא קשיא, כאן בתיב כאן בצבור - כשהקב"ה
 5 זועם על יחיד אין מי שיכול לעמוד לפני זעמו, אך ציבור יכולים
 6 לעמוד בפני זעם הקב"ה, ומה שנאמר 'אל זועם בכל יום' הכוונה

1 עֲלֶיהָ קָרְבַּן חֲטָאת הַבֵּא מִשּׁוֹם שְׁבוּעַת בִּיטוּי.
 2 וְאִי אִיתָמַר בְּהָא - ואם היו נחלקים רק לענין שבועת השומרים, היינו
 3 אומרים שדווקא בְּהָא קָאָמַר שְׁמוּאֵל שפטור, משום שבית דין
 4 משביעים אותו, וכדברי רבי אמי, אֲבָל בְּהָךְ - לענין שבועה שזרק
 5 פלוני חפץ לים, אִימָא מוֹדָה לֵיה שמואל לְרַב שחייב קרבן, מאד
 6 ונשבע מעצמו, לפיכך צָרִיכָא - צריך היה להשמיענו את מחלוקתם
 7 בשני המקומות.
 8 הגמרא עוברת לדון בדברי רבי אמי: גוּפָא - נשוב לעצם דברי רבי
 9 אמי ונבאר אותם, אָמַר רַבִּי אַמִּי, כֹּל שְׁבוּעָה שְׁתַּדִּינִין מִשְׁבִּיעִין
 10 אוֹתָהּ וְהוּא נִשְׁבַּע לִשְׁקַר, אִין כְּהָ חַיִּיב קָרְבַּן חֲטָאת, הַבֵּא מִשּׁוֹם
 11 שְׁבוּעַת בִּיטוּי. שְׁנֵאמַר (ויקרא ה ד) 'אִו נֶפֶשׁ בִּי תִשָּׁבַע לְכַזָּב
 12 בְּשִׁפְתָיִם', ומהלשון 'כי תשבע', משמע שדווקא באופן שנשבע
 13 מִעַצְמוֹ חַיִּיב קָרְבַּן, ולא כאשר השביעהו בית דין. והטעם שדורשים
 14 'כי תשבע' מעצמו, הוא כְּדָרִישׁ לְקִישׁ, דְּאָמַר רִישׁ לְקִישׁ, הלשון

15 'כִּי', מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתוֹרַה כְּאַרְבַּע לְשׁוֹנוֹת, פעמים בלשון 'אי' - אם,
 16 פעמים בלשון 'דְּלָמָא' - שמא, פעמים בלשון 'אֶלָּא', ופעמים בלשון
 17 'דְּהָא' - שהרי. והפסוק 'כי תשבע' מתפרש בלשון 'אי', כלומר אם
 18 תשבע, דהיינו מעצמו, ולא שבועת הדיינים שהיא בעל כרחו.
 19 הגמרא חוזרת לדון במחלוקת רב ושמואל, ומביאה את דעת רבי
 20 אלעזר: רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כּוֹלֵן פְּטוּרִין מִקָּרְבַּן שְׁבוּעַת הַשּׁוֹמְרִין,
 21 וְאוֹלָם חַיִּיבִין מִשּׁוֹם שְׁבוּעַת בִּיטוּי, כשיטת רב המבוארת לעיל. חוץ
 22 מֵהַאֹפֶן שְׁטוּעַן אִינִי יוֹדַע מָה אֶתָּה סָח, דְּשׁוֹאֵל - ששנינו לגבי
 23 שואל, וכן חוץ מטענת גְּנִיבָה וְאַבִּידָה, דְּנִוְשָׂא שְׂכָר וְשִׁבְשׁוּכָר -
 24 ששנינו לגבי שומר שכר והשוכר, שבהם שנינו במשנה שְׁהוּא חַיִּיב,
 25 אותו חיוב היינו קרבן שבועת הפיקדון, שְׁהָרִי כְּפָרוּ מִמּוֹן - שעל ידי
 26 שבועתם, רצו להיפטר מחיוב ממון, ושבועתם נחשבת שבועת כפירת
 27 ממון.

